

Джерела та література

1. Migration And Remittances Factbook 2016 [Electronic resource] / World Bank. – Washington : DC World Bank, 2016. – 69 p. – Mode of access : <https://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1199807908806/4549025-1450455807487/Factbookpart1.pdf>
2. Центр дослідження суспільства [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу : <https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu>
3. Смалійчук Г. В. Освітня міграція в умовах трансформації ринку праці: значення та особливості регулювання / Г. В. Смалійчук // Економіка і право. – 2014. – Вип. 26. – С. 64–70.
4. Рыбаковский Л. Л. Миграционный потенциал: критерии оценки и современные масштабы / Л. Л. Рыбаковский. – Москва : Экономика. Социология. Менеджмент, 2011. – С. 23–24.
5. Оксамитна С. Міжгенераційна соціальна мобільність у фокусі академічних і соціально-політичних інтересів [Електронний ресурс] / С. Оксамитна // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2012. – № 3. – 288 с. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2012_3_4
6. Катровский А. П. Развитие территориальной структуры высшей школы России / А. П. Катровский. – Москва : История науки и техники, 2003. – 395 с.
7. Система рейтингування Вищої освіти [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу : <https://www.topuniversities.com/system-strength-rankings/2016>
8. Законодавство Польщі (закон Польщі «Про іноземців») / Сейм Польщі – 2013. – Режим доступу : <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20130001650/T/D20131650L.pdf>
9. Хуткий Д. О. Освіта на магістерських програмах НаУКМА: думки студентів магістеріуму / Д. О. Хуткий // Соціологічні студії. – 2013. – № 2 (3). – С. 103–108.

References

1. *Migration and Remittances Factbook 2016* (2016), World Bank, <https://siteresources.worldbank.org/INTPROSPECTS/Resources/334934-1199807908806/4549025-1450455807487/Factbookpart1.pdf>
2. *Center for Society Studies* (2016), <https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu>
3. Smaliichuk, G. V. (2014), Educational migration in the conditions of labor market transformation: importance and features of regulation, *Economy and Law*, Issue 26, Pp. 64–70.
4. Rybakovsky, L. L. (2011), *Migration potential: evaluation criteria and current scales*, Moscow: Economics. Sociology. Management, Pp. 23–24.
5. Okсамitna, S. (2012), Intergenerational social mobility in the focus of academic and socio-political interests, *Sociology: theory, methods, marketing*, No. 3, Pp. 28–44, http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2012_3_4
6. Katrovsky, A. P. (2003), *Development of the Territorial Structure of the Higher School of Russia*, Moscow: History of science and technology, 395 p.
7. *The ranking system of Higher Education*, <https://www.topuniversities.com/system-strength-rankings/2016>
8. *Legislation of Republic of Poland*, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20130001650/T/D20131650L.pdf>
9. Khutky, D. O. (2013), Education at the Master's programs of NaUKMA: thoughts of students of the master's degree, *Sociological studios*, Vol. 2, No. 3, Pp. 103–108.

УДК 364(061.1ЄС)-053.6

Участь молоді в програмах волонтерства Європейського Союзу

Ольга Корецька –

*магістр спеціальності «Соціологія»,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна
E-mail: oliakoretska@gmail.com*

Вивчення участі молоді в Європейській волонтерській службі (частина програми «Erasmus +: Молодь у дії») ґрунтується на результатах онлайн-анкетування учасників 2016–2017 рр. Згідно з аналізом даних, більш активними учасниками є жінки, аніж чоловіки (61 і 39 % відповідно), молодь у віці 22–25 років (55 %). За соціальним статусом домінують студенти вищих навчальних закладів (37,3 %), штатні працівники (20 %), працівники на неповний робочий день (14,7 %) та стажери (10,7 %). Найчисельнішим є представництво волонтерів із Туреччини (22,7 %), України (10,7 %), Грузії (9,3 %) і Росії (9,3 %). Меншою мірою беруть участь у ЄВС волонтери з Португалії (6,7 %), Естонії (5,3 %), Іспанії (5,3 %) та ін. Існують статистично значущі відмінності в соціально-демографічній структурі волонтерів із різних країн.

Основними джерелами інформації про програми міжнародного волонтерства та їхні можливості є друзі, знайомі, родичі й соціальні мережі, 33,3 та 29,3 % відповідно. Ключові чинниками участі в ЄВС – «прагнення здобути новий, специфічний досвід» (52 %) та «дослідити нові культури й способи життя» (50,6 %). Попри наявний попередній досвід участі (64 %), очікування від програми ЄВС виправдалися (80 %) й учасники лишилися задоволеними своєю діяльністю (88 %), а також висловили бажання (88 %) продовжити цю діяльність.

Ключові слова: волонтерська участь, мотиваційні чинники, онлайн-опитування, Європейська волонтерська служба (ЄВС).

Received: November, 2017

1st Revision: November, 2017

Assepted: December, 2017

Koretska Olga. Participation of Youth in Volunteer Programs of the European Union. Research of the experience of participation of youth in the European Volunteer Service (part of the «Erasmus +: Youth in Action» program) is based on the results of the online questionnaire among volunteers which took part in EVS in 2016–2017 years (N = 175; $\Delta \leq 0,065$; the reach of the respondents was 0,46; data collection is November 2017; the sample is representative of the gender).

According to the analysis, women are more active participants than men (61 and 39 %). Also, the most active participants are young people under age 22–25 (55 %); among Ukrainian volunteers, this indicator is 87,5 %. Students of higher educational institutions (37,3 %), full-time employees (20 %), part-time (14,7 %) and trainees (10,7 %) are dominant in social status.

The largest number of the volunteers is from Turkey (22,7 %), Ukraine (10,7 %), Georgia (9,3 %) and Russia (9,3 %). Fewer participants are from Portugal (6,7 %), Estonia (5,3 %), Spain (5,3 %) and others. The largest number of the volunteers is from Turkey (22,7 %), Ukraine (10,7 %), Georgia (9,3 %) and Russia (9,3 %). Fewer participants are from Portugal (6,7 %), Estonia (5,3 %), Spain (5,3 %) and others. There are statistically significant differences in the socio-demographic structure of volunteers from different countries.

The main sources of information about international volunteer programs and their opportunities are friends / relatives (33,3 %) and social networks (29,3 %)

The main motivating factors for participating in EVS are: «the desire to get a new, specific experience» – 52 %, and «explore new cultures and lifestyles» – 50,6 %.

Considering the previous experience of participators (64 %), the expectations of volunteers from the program were confirmed (80 %); and 88 % of participants were satisfied with their activities during EVS, also many volunteers (88 %) would like to continue this activity. The high level of satisfaction is evidence of the effectiveness of the EVS and Erasmus + Youth in Action programs in general since the first and foremost goal of these programs is the training and development of the volunteers themselves.

Key words: volunteer participation, an experience of participation, the motivational factors, online questionnaire, European Voluntary Service (EVS).

Корецкая Ольга. Участие молодежи в программах волонтерства Европейского Союза. Согласно анализу данных онлайн-анкетирования участников Европейской волонтерской службы 2016–2017 годов более активны женщины (61 %), молодежь 22–25 лет (55 %), студенты (37,3 %). Ключевыми факторами являются «стремление получить новый, специфический опыт» (17,3 %) и «исследовать новые культуры и образ жизни» (17 %). В общем, волонтеры довольны своим участием в ЕВС (88 %) и желают продолжить такую деятельность (88 %), при этом 64 % уже имели предыдущий опыт участия. Основными источниками информации о программах международного волонтерства есть друзья, знакомые, родственники (33,3 %) и социальные сети (29,3 %). Многочисленным является представительство волонтеров из Турции (22,7 %), Украины (10,7 %), Грузии (9,3 %) и России (9,3 %). Данные по странам являются статистически значимыми.

Ключевые слова: волонтерское участие, опыт участия, мотивационные факторы, онлайн-опрос, Европейская волонтерская служба (ЕВС).

Постановка наукової проблеми та її значення. Сьогодні проблема волонтерства загалом і волонтерства молоді зокрема набуває все більшого значення та ваги в суспільстві, адже волонтерство – основа здорового суспільства, люди в якому дбають не лише про своє благополуччя, але й про благополуччя інших.

Уряди країн і державні організації не можуть самі впоратися з усіма питаннями, які виникають у середині країн чи у світі загалом; вони не можуть однаковою мірою приділяти свою увагу всім проблемам, які потребують розв'язання, тому їм на допомогу приходять волонтери. У багатьох країнах світу волонтерство є практикою, яка включена в повсякденне життя громадян, а іноді навіть

є обов'язковою умовою успішності людини (умова вступу до університету чи здобуття певної посади/звання). Отож волонтерська діяльність набула інституційного характеру і є підтримуваною, окрім урядів країн та міжнародних організацій, низкою програм Європейського Союзу.

Аналіз досліджень цієї проблеми засвідчує виокремлення двох теоретичних підходів до вивчення волонтерства. У межах першого вивчається суспільна спрямованість волонтерства, а отже, останнє трактується як спосіб накопичення соціального капіталу, як «потужний інструмент соціального, культурного та економічного розвитку суспільства» [1, с. 93]. У межах другого – менш використовуваного – вивчають особистісну спрямованість волонтерства, передусім, на самого волонтера.

Так, Т. Лях, Л. Тюптя, І. Іванова, С. Деміда, Є. Балашов, М. Козачук, К. Беспалова, А. Капська займалися дослідженням мотиваційних чинників, які впливають на участь у волонтерській роботі. Н. Стельмах та Р. Козубовський вивчали молодь як важливий ресурс волонтерства. Н. Романова, О. Кузьменко, С. Толстоухова вивчали волонтерів, як частину соціальних служб. І. Юрченко, С. Поляруш, О. Корнієвський, Н. Єсіна, О. Панькова досліджували український волонтерський рух у контексті світового досвіду. Тему волонтерства також можна простежувати в роботах таких науковців, як Р. Лінч та С. Маккарлі (вони, зокрема, розробили одну з класифікацій волонтерів), М. Мерріл, Г. Каскеллі, Р. Кроу, М. Нуланд й ін.

Із-поміж мотиваційних теорій волонтерства варто виокремити класифікацію Т. Лях (задоволення фізичних потреб, безпекових, соціальних, задоволення потреби в почутті гордості і престижу та самореалізація [2, с. 38]), Е. Кларі й М. Снайдер (ціннісні, соціальні, освітні, кар'єрні, особистісні та захисні мотиви [3, с. 70]), К. Беспалової (мотиви збагачення й приналежності). Остання є базовою в аналізі мотиваційних чинників цього дослідження. Мотиви збагачення визначаються як такі, які засновані на бажанні отримувати та розвивати певні знання й навички, необхідні для переваг у майбутньому. Мотиви приналежності ґрунтуються на бажанні волонтерів спілкуватися та розвивати соціальні відносини з іншими людьми [3, с. 68].

Досягнення **мети** – дослідження участі молоді, котра бере участь у програмах волонтерства Європейського Союзу, – передбачає виконання **завдань**, пов'язаних із проведенням соціологічного опитування за допомогою онлайн-анкетування волонтерів, які були учасниками Європейської волонтерської служби (ЄВС) у 2016–2017 рр. (частина програми «Erasmus +: Молодь у дії»), та аналізом отриманих результатів. Отож, **емпіричну базу** становлять дані онлайн-дослідження (N = 175, $\Delta \leq 0,065$; досяжність респондентів – 0,46; польовий етап – листопад 2017; вибірка репрезентативна за статтю), проведеного автором самостійно. Наше дослідження також опиралося на вторинні дані Світового дослідження цінностей (WVS), Європейського соціального дослідження (ESS) та Світового рейтингу благодійності (CAF) [4; 5].

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Дослідницька модель волонтерської участі включає два основні напрями волонтерської діяльності – суспільну спрямованість й особистісну. Вона включає мотивацію волонтерів (збагачення/приналежності), їхні прагнення та очікування, а також досвід до й після участі у волонтерських програмах.

Національне представництво та соціально-демографічна структура. У розрізі країн найактивнішими виявилися громадяни Туреччини – 22,7 %, України – 10,7 %, Грузії та Росії – по 9,3 %. Далі в порядку спадання за показником представництва частки волонтерів ідуть такі країни, як Португалія – 6,7 %, Естонія, Іспанія й Італія – по 5,3 % (див. рис. 1). Не надто високі показники участі в цій програмі компенсуються різноманіттям країн.

Аналіз соціально-демографічної структури свідчить: жінки більш охоче беруть участь у цьому виді програм, аніж чоловіки. Їхні частки становлять 61 і 39 % відповідно й відтворюють результати моніторингу, проведеного ECORYS для Європейської комісії 2011 р. [6, с. 73]. Українські дані також є аналогічними.

У віковому розрізі найактивні молоді люди віком 22–25 років, їх частка – 55 % від усіх опитаних; волонтери віком – 18–21 і 26–30 років складають 16 і 29 % відповідно (див. табл. 1). Віковий розподіл вирізняється лише для України та Російської Федерації. Серед українських волонтерів більшість становлять 22–25-річні (87,5 %), решту – молодь у віці 18–21 року (12,5 %). Серед російських найбільшою є когорта найстарших, тобто 26–30-річних, (71,4 %), решта – середнього віку – 22–25 (28,6 %).

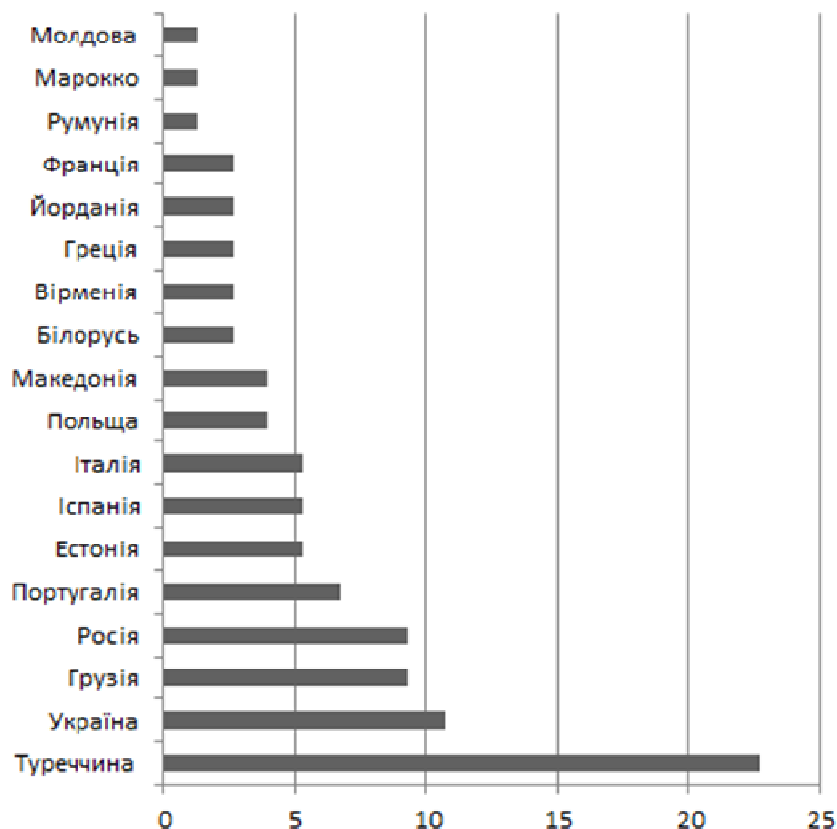

Рис. 1. Рівень участі волонтерів із різних країн, %

Такий розподіл за віком не видається дивним, якщо звернути увагу на рід діяльності, якою займалися респонденти перед їх участю в Європейській волонтерській службі. Отже, 37,3 % усіх опитаних були або є студентами вищих навчальних закладів; 20 % – штатними працівниками; 14,7 % – працівниками на неповний робочий день, 10,7 % – інтернами (див. рис. 2).

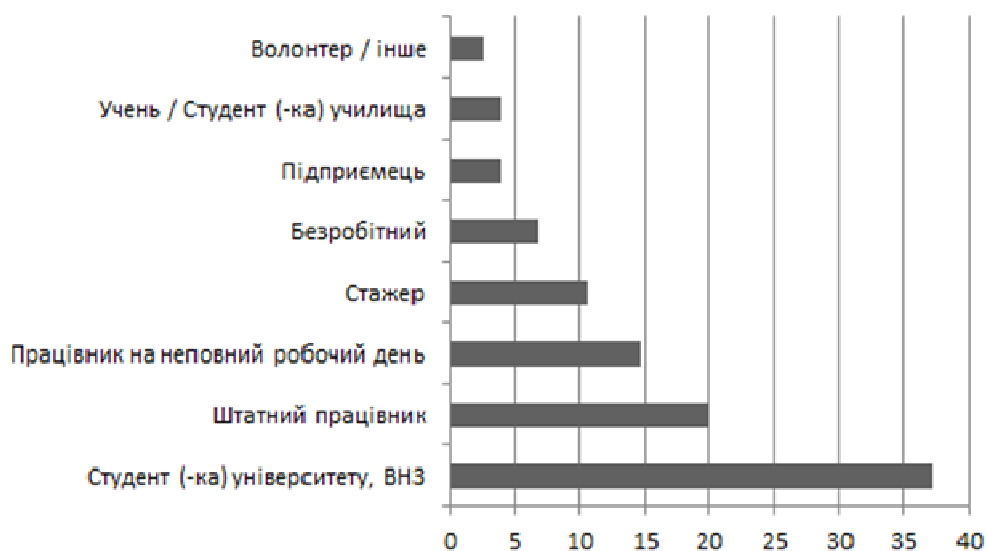

Рис. 2. Розподіл за сферою зайнятості, %

Якщо розглядати лише українських волонтерів, то найбільша їх частка – це студенти вищих навчальних закладів (75 %), стажерів та працівників на неповний робочий день – по 12,5 %. Більшість волонтерів із Російської Федерації є штатними працівниками (85,7 %).

Попередній досвід та залученість до програми ЄВС. Волонтерів ЄВС не можна назвати новачками, адже 64 % учасників заявили про наявність досвіду волонтерської діяльності до участі в Європейській волонтерській службі. Фактично ідентичною до загального показника є частки волонтерів з попереднім досвідом участі з України та Туреччини (62,5 та 64,7 % відповідно), трішки більшим – із Росії (71,4 %). Якщо ж розглядати волонтерів із Грузії, то виявляється, що лише 28,6 % мали попередній волонтерський досвід.

Диспропорція статевого розподілу респондентів із попереднім досвідом участі у волонтерській діяльності є більш відчутною, ніж у випадку загальних показників респондентів із попереднім досвідом участі, і становить понад 2/3 жінок та лише 1/3 чоловіків.

Таблиця 1

Чи мали Ви досвід волонтерства до Європейської волонтерської служби? / Стать / Вік

	Стать		Вікові когорти		
	чоловіки	жінки	18–21	22–25	26–30
Так	31,2	68,8	18,8	56,9	25,0
Ні	51,9	48,1	11,1	51,9	37,0
Загалом	39,0	61,0	16,0	55,0	29,0

Більшість респондентів із попереднім волонтерським досвідом – це молодь у віці 22–25 років (56,9 %), а 1/4 від усіх опитаних респондентів – люди 26–30 років.

Аналіз попереднього досвіду волонтерів демонструє такі основні напрями діяльності: 47,9 % були членами локальних громад із залученням до вирішення місцевих питань та проблем; 33,3 % були членами міжнародних організацій чи проектів, а 14,6 % займалися волонтерською діяльністю, але при цьому не були членами жодних організацій, підприємств чи проектів (див. табл. 2).

Лише 20 % українських волонтерів до участі у ЄВС були залучені до локальних волонтерських організацій, у той час як для Туреччини цей показник становить аж 81,8 %. Для Росії частка волонтерів, котрі мали досвід у міжнародних організаціях/проектах та в локальних організаціях, є ідентичним і становить по 40 %. Усі волонтери з Грузії, які мали попередній досвід, займалися волонтерством, проте не були членами жодних організацій.

Таблиця 2

У який спосіб Ви були залучені до волонтерської діяльності?, %

Спосіб	Загалом	Українці	Росіяни	Турки	Грузини
Через міжнародні організації та проекти	33,3	20,0	40,0	18,2	–
Через локальні організації/громади	47,9	20,0	40,0	81,8	–
Займаюся волонтерством, проте не є членом жодної організації	14,6	60,0	20,0	–	100
Інше	4,2	–	–	–	–
Усього	100	100	100	100	100

Варто зазначити, що найактивнішу участь у ЄВС серед молоді віком 22–25 та 26–30 років беруть члени локальних громад (51,9 і 58,3 % відповідно), а серед волонтерів ЄВС у віці 18–21 найбільше залучених через міжнародні волонтерські організації – 44,4 % (див. табл. 3)

Таблиця 3

У який спосіб Ви були залучені до волонтерської діяльності? / Вік

Спосіб	18–21	22–25	26–30	Усього
Через міжнародні організації та проекти	44,4	29,6	33,3	100
	25,0	50,0	25,0	
Через локальні організації/громади	22,2	51,9	58,3	100
	8,7	60,9	30,4	
Займаюся волонтерством, проте не є членом жодної організації	22,2	14,8	8,3	100
	28,6	57,1	14,3	
Інше	11,1	3,7	–	100
	50,0	50,0	0,0	
Усього	100	100	100	

Найпоширенішим джерелом інформації про ці програми та їхні можливості для потенційних волонтерів є друзі, знайомі, родичі та соціальні мережі, 33,3 і 29,3 % відповідно. Згідно з даними, наведеними в «Молодь у дії. Висновки та наслідки для практики» за 2015 р., близько 1/3 учасників залучаються через друзів, знайомих і сім'ю [7, с. 8]. Також у популяризації таких програм важливу роль відіграє реклама в Інтернеті (13,3 %), малоінформативним є офіційний сайт ЄК.

Таблиця 4

Звідки Ви дізналися про Європейську волонтерську службу?, %

	Загалом	Українці	Росіяни	Турки	Грузини
Від друзів/родичів	33,3	12,5	28,6	29,4	71,4
Із соціальних мереж	29,3	50,0	42,9	23,5	14,3
Завдяки рекламі в Інтернеті	13,3	25,0	28,6	11,8	-
Від локальної волонтерської громади	12,0	12,5	-	23,5	14,3
Завдяки поширенню інформації в університеті/ на роботі	5,3	-	-	5,9	-
З офіційного сайту Європейської комісії	4,0	-	-	5,9	-
Інше	2,7	-	-	-	-
Усього	100	100	100	100	100

Якщо розглядати питання поширення інформації в розрізі країн, то можна спостерігати такий розподіл: 50 % волонтерів з України та 42,9 % із Росії дізналися про міжнародні програми волонтерства із соціальних мереж; близько 23,5 % волонтерів із Туреччини дізналися про міжнародне волонтерство від локальних волонтерських громад, у той час як для України й Грузії ця частка становить 12,5 та 14,3 % відповідно. Волонтери з Грузії дізналися про ЄВС здебільшого від друзів та родичів (71,4 %).

Мотивація участі в ЄВС. Щодо питання: «Чому Ви вирішили узяти участь в Європейській волонтерській службі?» волонтери мали можливість обрати три характеристики, котрі найбільш точно описують їхню мотивацію до участі в програмах волонтерства Європейського Союзу. Відтак одними з найсильніших чинників є прагнення здобути новий досвід, який важко отримати іншими способами (52 %) і дослідити нові культури й способи життя за рахунок «повного заглиблення» в нетипове для них середовище (проживання в іншій культурі, проживання в інтернаціональному колективі тощо) (50,6 %, див. табл. 5). Також вагомим мотиваційним чинником слугував «особистісний розвиток» (40 %), котрий, завдяки проживанню в іншому середовищі, здобуттю нових знань і навичок здатен змінити свідомість людини, її спосіб життя та мислення, людина може зрозуміти, чим вона хоче займатись у цьому житті, що та як робити.

Багато волонтерів також прагнуть удосконалити або вивчити іноземну мову (зазвичай це англійська та/або мова країни перебування волонтерів) (28 %). Відповідно до даних моніторингу молодіжної програми ЄС («Молодь у дії» /Erasmus+ Youth in Action) у 2016 р. 97 % волонтерів цієї служби покращили знання іноземної мови [8].

Мотивація залученості представлена лише одним показником «допомога іншим, залучення до суспільно корисної діяльності» й отримала 34,6 %.

Таблиця 5

Чому Ви вирішили взяти участь у Європейській волонтерській службі?

Мотивація	%
Здобуття нового специфічного досвіду	52,0
Відкриття нових культур та способів життя	50,6
Особистісний розвиток	40,0
Залучення до суспільної роботи, прагнення зробити щось для інших	34,6
Вивчення або вдосконалення іноземної мови	28,0
Задля збільшення шансів знайти краще місце роботи в майбутньому	20,0
Досвід проживання в іншій країні	20,0
Бажання повеселитися	14,7
Здобуття або поглиблення знань із теми проекту	12,0
Прагнення дізнатися, що таке «волонтерство»	9,4
Професійний розвиток	9,4
Прагнення знайти нових друзів	8,0
Прагнення відчувати себе більш проєвропейськими	1,3

Для українців, як і для їх міжнародних колег, у пріоритеті – перші два мотиви; вагомим для волонтерів з України та Туреччини є мотив «збільшення шансів знайти краще місце роботи в майбутньому» (12,6 й 11,7 % відповідно). Для волонтерів із Росії більш важливими є мотиви «професійний розвиток» та «досвід проживання в іншій країні» (по 9,5 %). Такі показники дещо відрізняються від українських: так, мотив «досвід проживання в іншій країні» не обрав жоден з українських волонтерів.

Розподіл відповідей на питання щодо уявлень про волонтерство демонструє відмінності по країнах: серед українських і турецьких волонтерів повністю виправдали уявлення про волонтерство після ЄВС 50 та 52,9 % відповідно, серед російських – таких трохи менше (42,9 %). Проте ці відмінності пояснюються віковими відмінностями: серед наймолодших (18–21) повністю виправдали свої очікування про волонтерство після Європейської волонтерської служби 50 %, тоді як для групи волонтерів у віці 26–30 років ця частка становить 36,4 %.

Таблиця 6

Наскільки виправдалися Ваші уявлення про волонтерство після Європейської волонтерської служби?, %

Варіант відповіді	Загалом	Українці	Росіяни	Турки	Грузини
Зовсім не виправдалися	1,3	–	–	–	–
Швидше не виправдалися, ніж виправдалися	2,7	–	–	–	14,3
Важко відповісти, виправдалися чи ні	16,0	12,5	14,3	11,8	28,6
Швидше виправдалися, ніж ні	36,0	37,5	42,9	35,3	14,3
Повністю виправдалися	44,0	50,0	42,9	52,9	42,9
Усього	100	100	100	100	100

Говорячи про задоволеність респондентів своєю участю в Європейській волонтерській службі, можна стверджувати, що 46,7 % усіх опитаних волонтерів цілком задоволені отриманим волонтерським досвідом, а 41,3 % – швидше задоволені, ніж ні (див. табл. 7). Сумарно відсоток задоволених проектом ЄС досить високий (88 %).

Таблиця 7

Наскільки Ви задоволені своєю участю в Європейській волонтерській службі?, %

Варіант відповіді	Загалом	Українці	Росіяни	Турки	Грузини
Зовсім не задоволений	–	–	–	–	–
Швидше не задоволений, ніж ні	1,3	–	–	–	14,3
Важко відповісти, задоволений чи ні	10,7	–	–	23,5	–
Швидше задоволений, ніж ні	41,3	37,5	57,1	17,6	57,1
Цілком задоволений	46,7	62,5	42,9	58,8	28,6
Усього	100	100	100	100	100

Будучи кількісно менш представленими, чоловіки виявилися більше задоволеними, порівняно з жінками (51,7 та 43,5 % цілком задоволених відповідно). Якщо звернути увагу на вік, то можна зазначити що фактично половина респондентів із кожної вікової групи (18–21/22–25/26–30) цілком задоволена своєю участю в Європейській волонтерській службі та їхні частки становлять 50; 43,9 і 50 % відповідно.

Рівень задоволених участю в проекті збігається з рівнем тих, хто бажає продовжити волонтерську діяльність навіть після закінчення їхніх проектів, підтримуючи локальні й міжнародні проекти (88 %).

Також варто зазначити, що 84,6 % від усіх респондентів, які не мали попереднього волонтерського досвіду, прагнуть продовжувати такого роду діяльність чи в локальних, чи в міжнародних організаціях.

Українці ж солідарні зі своїми колегами й прагнуть продовжувати волонтерство після закінчення своїх проектів у Європейській волонтерській службі (87,5 %); для волонтерів із Туреччини частка бажаючих становить 94,1 %, а для волонтерів із Російської Федерації – 100 %. Серед грузинських волонтерів лише 42,9 % прагнуть продовжити волонтерську діяльність опісля ЄВС.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи все вищесказане, можна стверджувати, що сьогодні волонтерство стає все популярнішою практикою як у конкретних країнах, так і у світі загалом. Відповідно до даних дослідження ми можемо стверджувати, що волонтери переслідують як альтруїстичні, так і корисні мотиви, які допомагають їм самовдосконалитися, отримати новий досвід. Останній, зі свого боку, може змінити їхнє життя на краще. Серед корисних мотивів переважають «здобуття нового специфічного досвіду», «відкриття нових культур і способів життя» та «особистісний розвиток».

Деякі респонденти навіть зазначили, що завдяки досвіду в Європейській волонтерській службі вони змінили думку про волонтерство, адже насамперед це навчальна програма як для самих волонтерів, так і для тих, із ким вони працюють. Висока частка задоволених своєю участю (88 %) є підтвердженням високої ефективності програм ЄВС і «Erasmus+ Youth in Action» у цілому, адже перше та одне з основних завдань цих програм – це навчання й розвиток самих волонтерів.

Джерела та література

1. Козачук М. Б. Волонтерський рух в Україні в період кризового стану: соціологічний вимір / М. Б. Козачук // Наукові праці. Соціологія. – 2015. – Вип. 246. – Т. 92 – С. 92–96.
2. Лях Т. Л. Види мотивації до волонтерської діяльності / Т. Л. Лях // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 2 (15). – С. 37–41.
3. Беспалова К. О. Мотиваційні аспекти волонтерства: досвід західних країн / К. О. Беспалова // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. – 2012. – № 2 (14). – С. 67–71.
4. Сальнікова С. А. Благодійність населення східноєвропейських країн із радянським минулим / С. А. Сальнікова // Соціологічні студії. – 2014. – № 2 (5). – С. 39–45.
5. Хом'як А. Участь населення України у волонтерській та благодійницькій діяльності / А. Хом'як // Соціологічні студії. – 2015. – № 2 (7). – С. 67–71.
6. Youth in Action Interim Evaluation. Final Report [Electronic resource] : ECORYS. – Rotterdam. – 2011. – Mode of access : http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/docs/youth/youth2011_en.pdf
7. Yael O. Youth in Action. Findings and Implications for Practice [Electronic resource] / O. Yael // Imprint: Publisher & Editor: Interkulturelles Zentrum, Dresdner Straße. – 2015.– Mode of access : <http://www.researchyouth.eu/much-to-be-proud-of>
8. Analysis and monitoring of the European Union youth program «Erasmus+: Youth in Action» [Electronic resource]. – 2016. – Mode of access : https://europa.eu/youth/sites/default/files/evs_factsheet_and_impacts_apr_2016.pdf

References

1. Kozachuk, M. B. (2015), Volunteer movement in Ukraine during the crisis situation: sociological dimension, *Proceedings. Series : Sociology*, No. 246, Vol. 92, Pp. 92–96.
2. Lyakh, T. L. (2011), Types of motivation to volunteer activity, *Journal of Zaporizhzhya National University*, No. 15, Vol. 2, Pp. 37–41.
3. Bespalova, K. O. (2012), Motivational aspects of volunteering: the experience of Western countries, *Proceedings of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». Series: Politology. Sociology. Law*, No. 2 (14), Pp. 67–71.
4. Salnikova, S. A. (2014), The Charity of Population of East European Countries with the Soviet Past, *Sociological studios*, No. 5, Vol. 2, Pp. 39–45.
5. Khomiak, A. (2015), Participation of the Population of Ukraine in Voluntary and Charitable Activities, *Sociological studios*, No. 7, Vol. 2, Pp. 67–71.
6. *Youth in Action Interim Evaluation. Final Report* (2011), ECORYS, Rotterdam, http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/evaluations/docs/youth/youth2011_en.pdf
7. Yael, O. (2015), *Youth in Action. Findings and Implications for Practice*, Imprint: Publisher & Editor: Interkulturelles Zentrum, Dresdner Straße, <http://www.researchyouth.eu/much-to-be-proud-of>
8. *Analysis and monitoring of the European Union youth program «Erasmus+: Youth in Action»* (2016), https://europa.eu/youth/sites/default/files/evs_factsheet_and_impacts_apr_2016.pdf